Brev till Selma Lagerlöf från Sophie Elkan: 1901 : L 1:1 - 38

Elkan, Sophie,

HS L 1:1

National Library of Sweden

Göteborg den 7de Maj 1901.

Älskade vän!

Jag undrar om du skall få detta bref. Ett bref till dig på fem sidor ref jag sönder sedan det var skrifvet att framför mig ligga ett bref på tio sidor sedan i söndags med utanskrift och frimärken att allt var ej blifvit afsändt. Det är därför att det alltid är större tyngdheten i att känna skrifva och säga hvad man plär om allt är bättre för i vinter. Jag är rädd för ditt hjärta och dina nerver (jättearbete) och i bland känner du en stämning på ett ord och jag vill att i denna stora bok som i allt jag skall vara dig till hjälp och ej till hinder. Men det är nyss om mig bl. får jag ej säga ut blott ibland så slutar jag det mina nog och är en mer ensam. Jag har ingen anledning att säga ut blott nu men det är klart och tydligt att jag ej kan eller får afslå från detta perspektiv om vår vänskap skall vara till lycka för [illegible] begge. Jag menar intet något annat än denna stora älskade tyngdhet som jag behöfver och som jag

hade med Betzy min ... Anne Marie dig och som jag
hade med dig det första året jag ser det af brefven, att
jag fick taga hänsyn till min natur och min
Kraft och jag alltid tänkte på hvad andra skulle tala
der jag alltid ~~samma allsyte~~ mot den store Känslan
jag fick ej för min nödvändighet att vara sam-
vetslöst och rå – Jag har haft någon Känsla
men ingen har älskat mig på det sätt som jag
trånade efter att bli älskad utom en, nämligen
von Nathan. Jag får aldrig skrifva till den Känslan,
ty det var kompromettant i de båda brefven der jag
fått ich sådant något som jag kommit på nog
att jag måste skrifva, det kan inte göra dig mycket
eller skada om du bara tänker på detta: det är
ett ensamt hjärta blott, som suckar efter ...–
Kom ihåg hur ensam jag är sedan Betzy är borta.
Ser du ingen behöfver kära mig att älska, det har
jag Känt i hela mitt lif det är jag född med det
ligger helt enkelt i min natur – inte att älska
någon men att någon helt och fullt ... natur
vet jag allt ~~af~~ om Känslan, hur man visar den,

hur man lofvar på den, hur man vårdar på den

hur man döljer den, hur man lefver på den, hur man dör på den
hur man lider på den, mest lider på den, ty jag har mest lidit på min
Kärlek och det enklaste den jag älskat älskat mig igen — jag har annars att det
och blifvit nöjd af i de flesta fallen, ty jag älskar Kärleken. Du Desperation i
ett af dina bref, i många fraser, du och min Kärlek är du älskar det (jag)
du beundrar — jag beundrar det jag älskar — det
Men ingen har älskat mig så uteslutande ~~[illegible]~~ (som min man (ensam som en lycka för mig att bli älskad)
Elm lyfte [illegible] ifrån mig och han bar mig på sina armar och han
kastade sig och han älskade mig och om [illegible] mig [illegible]
var måtta [illegible] att han förstod att älska Det är en stor konst
men [illegible] och [illegible] inte [illegible] — Tänk på alla dem som älskat mig på
mamma / som jag [illegible] jag älskat och älskar högst af alla / på henne, på [illegible], på
Betty / ~~[illegible]~~ älskar mig (så att lifvet [illegible] på mig att lefva och öfver stor
stora [illegible] på Selma Almsten — jag tror inte det är många i världen som
fått sådan stor Kärlek som jag. Men denna Kärlek har allt gifvit mig många
bindet att tro — [illegible] det som varit nödvändigt tillfölje af lif och död
och öden, men aldrig [illegible]. Min Kärlek öfver [illegible] jag [illegible] att mannen ej [illegible]
älska mig så, [illegible]

inte, på det sätt, som lyckligare andra mig

kvinnor skulle, ej jag hafva anspråk på att kärlek

jag ger och får men intet ödesdigert stygligt kunde

ligga i vägen för skall göra ochin mig lycklig: men jag

ser bristen hos dem, som älska mig och jag kunde den

vilja göra mig lycklig (med sin känsla) och jag tycker att det är så

oändligt synd om mig att Nathan dog.

Tänk på S. Han har gifvit mig oändligt mycket

ty han gaf mig lif när jag var död och det kunna

intresset af lifvet det intensiva lifvet jag älskar

Men nog vet du att han icke gifvit mig lifvet

här. Jag talar icke om vårt öde — men jag talar om

det som han kunde ge mig. Jag fruktar på så sätt

att det är svårt för menniskor, som ej äro födda

med kärleken att hålla på allena de tusen små

bevis på kärlek (jag talar icke om de stora, dem på

mest af dessa omöjliga
jag) som plötsligt uteslutas i lifvet som sig mina hjärta

som blott består i stämning, i ett ord, i en blick,

som den som fruktar kärlek uppspårar och vårdar

och är tacksam på tills lifvets slut — och som skulle

göra mig lycklig. Men jag fruktar inte att vara mer

2

våra dessa som ~~älska~~ älsken/en vågen ~~[illegible]~~ ~~mar~~ när man
ligger an den och den saken det och det andet
därför att det lyckligaste att man gör där på det
Hur många gånger där jag bett kvinnan om ett
porträtt, eller tror du att jag minser det som en
brist hos kvinnan att hon ej skickar mig en blomma
på de slutet, där vi varit tillsammans och
där hon alls en af våra tankar och känslor
varit helt på hvarandra – men aldrig, aldrig. Och
det först jag pekat på blomman och sagt plocka
den och skicka den till mig.
Jag ~~tänkte~~ tänker på allt detta just som vi vandrade
befrämde, därför att jag de sista dagarne helt
befunnit i din bref – Det har varit mycket mycket
nöjt men på slutet. Och i går afton, när jag slutade
genomsett det af denna första packe kände jag
det som om jag slutat vaken ifrån spegeln
[illegible] ~~och~~ andligen vaken genom flera
dagar. Det var också en vacker tid att gå genom
upptäckten af min egendom – och första [illegible]
resan. Jag undrar iblan att jag lefver. Det var
~~en~~ en förfärlig dröm – Min bref är det mest

98

karakteristiska, det mest literära de ungdomliga
skriftet, och en verklig uppskattning från literära synpunkter
att läsa. Men det var när jag tänker på all denna
stora kärlek som fanns och kunna ej öfver
[illegible] att en ... lust som jag kände att behöfva
att tala om Kärleken. Du förstår väl båda, du
och han skämde(?) så olyckligt af mig. Så fick
jag inte göra, så fick jag inte säga. Men skrif
därför att du blef den olyckliga, som kunde den
själf kände ville att jag skulle vara ren
och god. Det [... på mig] var en stor och ovanlig stor
hjälp, men det är underbart att jag inte
blef galen på vägen. Jag hoppas fortsättningsvis
jag att göra andra eller detta, när jag tänker på
det skrifver, hjelpligt förlägen jag allena rädd nå
jag ej begär den men det är underbart att
jag lefver och går igenom det och räddat
mig och vår kärlek hans och min och din kärlek. Ty
det har jag väl ändå gjort!
Men hur jag fick skrifva till dig ~~hands~~ handst
ofta den tiden, det var det som var min

99

räddning och vår vänskap. Och redan i denna första bref jag
skrifver till dig att jag säger att du arbetat på porträttgruppen. Men först
slutet på Parkgatan umgänge färdigt eller skrifver när vi ~~slutade~~ utbytte fängelsen
Och kan jag klämma på dig, eller med, när du skrifver några rader för att hjelpa
mig - men du ger mig rätt och säger utan hjelp skall du pröfva dig -
Det är detta jag vill ha sagt med kvaliteten att ett år blott att ~~ge~~
räcker om de blommor den alstrande tråden efter att på utan utöfva att
jag gifva om de blommor hur arbete att skapa. Vackt lyckligt grönska om
mig - Jack ack den gräsliga tiden jag på Sophies kommit och veckan före -
Ack detta kunde jag tänka att ~~säga~~ tala med dig om när i raden, en stilla
aftonstund med solen går ned och vi sitta och ser på den, då skulle jag
nygga mig tätt intill dig och tigga kvaliteten min kvalitet - jag vill inte att du skall
klämma dig som min slaf - det skulle du vist utan men den bakkar af
trösten är utan att stoltsera och lyckligheten mitt sammanhang till -
Det kan du och jag kan ge tvåsamheten - gör, när du blott låter
vildvinet utan mig på ge sig helt obland - och inte begära på
mycket af att jag skall vara punktlig, tj dentala tar jag något antag eller
punktlighetsligen. Jag den

ej gifva mer den annat än det — bygga
i min natur kanske som munkarne eller
prest men jag tror icke att det är så bitte-
Jag skulle vilja rädda hvart enda ett af
dessa bref – de äro ju underbart tjusande
och ge en bild af oss båda som vore värd
att framgå äfven om den är sedd en bear-
deu alla Romma i vänskapens. Jag har satt
ut ett kapitel till Betty: och ett längre till tio
mig, de intimare ur dessa första första
som jag skulle taga med mig i "Minnen". Det är
egit du som på fruntimmer och qvinnor inneh
ej frågan efter, går öfver ju mycket och rättvig
som tydligt vore dig i dessa bref på mig som
den mest sammansatta, reflekterande, sunder-
trasade personlighet. Hvad är sanning?
Du vaknar ej ur ur på mig i lefvande lifvet men
i breven är du lika besvär och vänsk som du
är en person. I allmänhet tror jag att dessa
bref äro de bästa skrifter mest lefvande och
mest passionerade som finns i svenska litera-
turen isynnerhet äfven att de äro till mig
Jag tror inte bref från dig nu, inledes på detta

ligga och sitta tills i morgon och se om också
och bli sönderrifvet men det ser ut som om
jag inte kunde skrifva till dig något annat
än just detta – Det ligger så något öfver –
Kan jag [illegible] mig på dig än att läsa igen
ditt bref under den senaste (den en bland de
senaste perioderna) af mitt lif jo – kan du
väl läsa genom detta tiggarebref, ty något
annat är det inte. Det är två verser som
alltid kommer på mig, när jag är upprörd –
Den ena är:
Sällan äro de som söka, som ha slutat van-
dringen –
Och den andra är
Det är ett ensamt hjärtas blod, som mycket
utgjutes –
Plocka de (och gif mig) blommor som din rika kunskap och
rika natur kan gifva och låt de blommor som
jag låt om med nästa (något att än hon på dig oupphörligt tiggande som sårar mig) hon afsky på – Låt dem
stå tills jag ber om dem och. du gör mig lycklig och
ger mig kraft att göra dig lycklig. Det
är detta jag ville säga – Och om brefet jag

jag utan skriften af detta bref, om det är —
Gud vet det —
Jag måste ha någon att tala ut med — Jag
är mycket ensam, men jag är rädd om att
det kan blifva något af mig. Och jag älskar
dig nu, men jag ~~vill~~ måste tala bort Bitterheten
och allt af Begär och Önskan på att vi
skulle bli lyckliga för en gång genom vår
pers, likväl jag gått igenom mina, der jag
på nytt i Hjertat och kommer i Flamma
men tacka Gud på att vi råkat hvaran-
dra, som jag gör.

Din S.

Skall jag sluta med en liten anekdot om Therese Renaud —
Hon hade pannan den följden vinter, sagt med många rätter —
Någon sade hon kunna. Att en har det i spetsen tänkte jag
om kvinnorna på supen hos Hermann Mannheimers och
då var blott Salfsodbletter som rätt —
Ja det kan Hermann Mannheimer gjöra på det att han
är så rik, men när man inte är rik får man ha det
fint så att några människor säger, hon hade inte råd hur

~~att ha det främ~~ samt är halfstället –
Jag tänker nu ofta på detta vis à vis vårt förhållande. När ni kan tala om
ha skrifvit uppskrifvit vers i Antikrist och jag inte tillåter dig att skrifva
en mening på mig – är det därför att ni är Verrman Mannheimer och jag
Thérèse –
som betaldt – Det ligger stor psykologi i detta. Men jag förstår Thérèses
tankegång – sådant tar uttr. till den artkänsla rikes byskommsgyt – att den
han tillåter sig – det den fattige ej vågar – på sitt ansenades sätt –

101

102

[illegible]

ahl